

Z A K O N

O JAVNIM PREDUZEĆIMA

I. UVODNE ODREDBE

1. Pojam javnog preduzeća

Član 1.

Javno preduzeće je preduzeće koje obavlja delatnost od opšteg interesa, a koje osniva Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave.

Javno preduzeće se osniva i posluje u skladu sa ovim zakonom, zakonom kojim se uređuju uslovi i način obavljanja delatnosti od opšteg interesa i zakonom kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava.

Na poslovno ime, sedište, zastupanje i statusne promene javnog preduzeća, kao i na druga pitanja koja nisu posebno uređena ovim zakonom, odnosno zakonom kojim se uređuju uslovi i način obavljanja delatnosti od opšteg interesa, shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje položaj privrednih društava koje se odnose na društvo s ograničenom odgovornošću i akcionarsko društvo (u daljem tekstu: društvo kapitala).

2. Delatnosti od opšteg interesa

Član 2.

Delatnosti od opšteg interesa, u smislu ovog zakona, jesu delatnosti koje su kao takve određene zakonom u oblasti: proizvodnje, prenosa i distribucije električne energije; proizvodnje i prerade uglja; istraživanja, proizvodnje, prerade, transporta i distribucije nafte i prirodnog i tečnog gasa; prometa nafte i naftnih derivata; železničkog, poštanskog i vazdušnog saobraćaja; telekomunikacija; izdavanja službenog glasila Republike Srbije; informisanja; izdavanja udžbenika; upravljanja nuklearnim objektima, korišćenja, upravljanja, zaštite i unapređivanja dobara od opšteg interesa (vode, putevi, mineralne sirovine, šume, plovne reke, jezera, obale, banje, divljač, zaštićena područja), proizvodnja, promet i prevoz naoružanja i vojne opreme, upravljanja otpadom, kao i komunalne delatnosti.

Delatnosti u smislu stava 1. ovog člana jesu i delatnosti od strateškog značaja za Republiku, kao i delatnosti neophodne za rad državnih organa i organa jedinice lokalne samouprave, utvrđene zakonom ili aktom Vlade.

3. Oblici organizovanja za obavljanje delatnosti od opšteg interesa

Član 3.

Delatnost od opšteg interesa obavljaju javna preduzeća.

Delatnost od opšteg interesa može da obavlja i društvo kapitala čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave i njihova zavisna društva, kao i društvo kapitala i preduzetnik, u skladu sa zakonom kojim se uređuje njihov pravni položaj, kada im nadležni organ poveri obavljanje te delatnosti.

Društva kapitala, zavisna društva i preduzetnik iz stava 2. ovog člana, u obavljanju delatnosti od opšteg interesa imaju isti položaj kao i javno preduzeće, ukoliko odredbama ovog zakona nije drukčije propisano.

II. OSNIVANJE I POSLOVANJE JAVNOG PREDUZEĆA

1. Osnivanje javnog preduzeća

Član 4.

Ako javno preduzeće osniva Republika Srbija, prava osnivača ostvaruje Vlada.

Javno preduzeće za obavljanje komunalne delatnosti ili delatnosti od značaja za rad organa jedinice lokalne samouprave osniva jedinica lokalne samouprave, aktom koji donosi skupština jedinice lokalne samouprave, koja ostvaruje prava osnivača.

Ako javno preduzeće osniva autonomna pokrajina, akt o osnivanju javnog preduzeća donosi skupština autonomne pokrajine, koja ostvaruje prava osnivača.

Član 5.

Akt o osnivanju javnog preduzeća (u daljem tekstu: osnivački akt) sadrži odredbe o:

- 1) nazivu i sedištu osnivača;
- 2) poslovnom imenu i sedištu javnog preduzeća;
- 3) pretežnoj delatnosti javnog preduzeća;
- 4) pravima, obavezama i odgovornostima osnivača prema javnom preduzeću i javnog preduzeća prema osnivaču;
- 5) uslovima i načinu utvrđivanja i raspoređivanja dobiti, odnosno načinu pokrića gubitka i snošenju rizika;
- 6) uslovima i načinu zaduženja javnog preduzeća;
- 7) zastupanju javnog preduzeća;
- 8) iznosu osnovnog kapitala, kao i opisu, vrsti i vrednosti nenovčanog uloga;
- 9) organima javnog preduzeća;
- 10) imovini koja se ne može otuđiti;
- 11) o raspolaganju (otuđenje i pribavljanje) stvarima u javnoj svojini koja su preneti u svojinu javnog preduzeća u skladu sa zakonom;
- 12) zaštiti životne sredine;
- 13) drugim pitanjima koja su od značaja za nesmetano obavljanje delatnosti za koju se osniva javno preduzeće.

Odredbe stava 1. ovog člana shodno se primenjuju i na sadržinu osnivačkog akta društva kapitala čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave i njihova zavisna društva, koja obavljaju delatnost od opšteg interesa.

Raspolaganje (otuđenje i pribavljanje) stvarima u javnoj svojini koje nisu prenete u kapital javnog preduzeća, odnosno subjektima iz stava 2. ovog člana, vrši se pod uslovima, na način i po postupku propisanim zakonom kojim se uređuje javna svojina.

2. Cilj osnivanja i poslovanja

Član 6.

Javno preduzeće osniva se i posluje radi:

- 1) obezbeđivanja trajnog obavljanja delatnosti od opšteg interesa i urednog zadovoljavanja potreba korisnika proizvoda i usluga;
- 2) razvoja i unapređivanja obavljanja delatnosti od opšteg interesa;
- 3) obezbeđivanja tehničko-tehnološkog i ekonomskog jedinstva sistema i usklađenosti njegovog razvoja;
- 4) sticanja dobiti;
- 5) ostvarivanja drugog zakonom utvrđenog interesa.

3. Uslovi za obavljanje delatnosti od opšteg interesa

Član 7.

Javno preduzeće, društvo kapitala čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave i njihova zavisna društva, koja obavljaju delatnost od opšteg interesa, kao i društvo kapitala i preduzetnik kojima je, u skladu sa ovim zakonom, povereno obavljanje delatnosti od opšteg interesa, mogu da otpočnu obavljanje delatnosti od opšteg interesa kad nadležni državni organ utvrdi da su ispunjeni uslovi za obavljanje te delatnosti u pogledu:

- 1) tehničke opremljenosti;
- 2) kadrovske osposobljenosti;
- 3) bezbednosti i zdravlja na radu;
- 4) zaštite i unapređenja životne sredine;
- 5) drugih uslova propisanih zakonom.

Član 8.

Prava, obaveze i odgovornosti između javnog preduzeća, kao i društva kapitala čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave i njegovih zavisnih društava, koji obavljaju delatnost od opšteg interesa i Republike Srbije, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, uređuju se osnivačkim aktom, a pojedina prava i obaveze mogu se urediti i ugovorom u skladu sa ovim zakonom.

Prava, obaveze i odgovornosti između društva kapitala ili preduzetnika kome se poverava obavljanje delatnosti od opšteg interesa i Republike Srbije, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, uređuju se ugovorom u skladu sa ovim zakonom i zakonima kojima se uređuje obavljanje delatnosti od opšteg interesa.

Ugovor iz st. 1. i 2. ovog člana sadrži naročito odredbe o:

- 1) radu i poslovanju društva kapitala ili preduzetnika;
- 2) pravima i obavezama u pogledu korišćenja sredstava u javnoj svojini za obavljanje delatnosti od opšteg interesa, u skladu sa zakonom;
- 3) obavezama društva kapitala, odnosno preduzetnika u pogledu obezbeđivanja uslova za kontinuirano, uredno i kvalitetno zadovoljavanje potreba korisnika proizvoda i usluga;

4) međusobnim pravima i obavezama u slučaju kada nisu obezbeđeni ekonomski i drugi uslovi za obavljanje delatnosti od opšteg interesa;

5) pravima i obavezama u slučaju poremećaja u poslovanju društva kapitala ili preduzetnika;

6) drugim pravima i obavezama koja proizlaze iz odredaba zakona kojim se uređuje obavljanje delatnosti od opšteg interesa i ovog zakona;

7) drugim pitanjima koja su od značaja za ostvarivanje i zaštitu opšteg interesa.

Ugovor iz st. 1. i 2. ovog člana, zaključuju Vlada, odnosno nadležni organ autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave i javno preduzeće, društvo kapitala čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili lokalna samouprava, odnosno društvo kapitala ili preduzetnik kome se poverava obavljanje te delatnosti.

4. Imovina

Član 9.

Javno preduzeće ima svoju imovinu kojom upravlja i raspolaže u skladu sa zakonom, osnivačkim aktom i ugovorom.

Imovinu javnog preduzeća čine pravo svojine na pokretnim i nepokretnim stvarima, novčana sredstva i hartije od vrednosti i druga imovinska prava, koja su preneti u svojinu javnog preduzeća u skladu sa zakonom, uključujući i pravo korišćenja na stvarima u javnoj svojini.

Javno preduzeće, društvo kapitala i preduzetnik za obavljanje delatnosti od opšteg interesa, mogu koristiti i sredstva u javnoj i drugim oblicima svojine, u skladu sa zakonom, osnivačkim aktom i ugovorom.

Društva kapitala sa privatnim kapitalom, odnosno privredna društva sa većinskim učešćem privatnog kapitala, koja obavljaju delatnost od opšteg interesa, imaju svoju imovinu kojom upravljaju i raspolažu u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava, osnivačkim aktom i ugovorom.

Kapital u javnom preduzeću podeljen je na udele određene nominalne vrednosti i upisuje se u registar.

Po osnovu ulaganja sredstava u javnoj svojini Republika Srbija, odnosno autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave stiču udele ili akcije u javnim preduzećima i društvima kapitala čiji su osnivači koja obavljaju delatnost od opšteg interesa i prava po osnovu tih akcija ili udela.

5. Odgovornost za obaveze

Član 10.

Javno preduzeće za svoje obaveze odgovara celokupnom svojom imovinom.

Društvo kapitala koje obavlja delatnost od opšteg interesa za svoje obaveze odgovara u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava.

Preduzetnik koji obavlja delatnost od opšteg interesa za svoje obaveze odgovara celokupnom svojom imovinom.

6. Organi javnog preduzeća

Član 11.

Upravljanje u javnom preduzeću može biti organizovano kao jednodomno ili dvodomno.

U slučaju jednodomnog upravljanja, organi društva su:

- 1) nadzorni odbor,
- 2) direktor.

U slučaju dvodomnog upravljanja, organi društva su:

- 1) nadzorni odbor,
- 2) izvršni odbor,
- 3) direktor.

Vlada posebnim aktom utvrđuje merila i kriterijume na osnovu kojih se javno preduzeće razvrstava u grupu preduzeća sa jednodomnim ili dvodomnim upravljanjem.

Upravljanje u javnom preduzeću čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave je uvek jednodomno.

6.1. Nadzorni odbor

Član 12.

Nadzorni odbor javnog preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija ima pet članova.

Nadzorni odbor javnog preduzeća čiji je osnivač lokalna samouprava ili autonomna pokrajina ima tri člana.

Predsednika i članove nadzornog odbora javnog preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija imenuje Vlada, javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina - organ određen statutom autonomne pokrajine, a javnog preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave - organ određen statutom jedinice lokalne samouprave, pod uslovima, na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom.

Član 13.

U preduzećima kojima je osnivač Republika Srbija, Vlada imenuje članove nadzornog odbora na period od četiri godine, s tim da se jedan član imenuje iz reda zaposlenih, dok jedan član nadzornog odbora mora biti nezavisan član nadzornog odbora.

Kada je osnivač javnog preduzeća autonomna pokrajina ili lokalna samouprava, organ utvrđen statutom autonomne pokrajine, odnosno statutom jedinice lokalne samouprave imenuje članove nadzornog odbora na period od četiri godine, s tim da se jedan član imenuje iz reda zaposlenih.

Član 14.

Nezavisan član nadzornog odbora iz člana 13. stav 1. ovog zakona je lice koje ispunjava sledeće uslove:

1. da je stručnjak u jednoj ili više oblasti iz koje je delatnost od opšteg interesa za čije obavljanje je osnovano javno preduzeće,

2. da nije bilo zaposleno u javnom preduzeću ili zavisnom društvu kapitala ili drugom društvu kapitala povezanim sa javnim preduzećem u poslednje dve godine pre stupanja na dužnost člana nadzornog odbora, odnosno da nije bilo angažovano po drugim osnovama u javnom preduzeću,

3. da nije bilo angažovano po drugim osnovama, osim radnog odnosa u javnom preduzeću,

4. da nije bilo angažovano u vršenju revizije finansijskih izveštaja preduzeća,

5. da nije član političke stranke.

Nezavisan član nadzornog odbora mora ispunjavati i uslove iz člana 16. ovog zakona.

Član 15.

Predstavnici zaposlenih u nadzornom odboru predlažu se na način utvrđen statutom javnog preduzeća.

Član 16.

Za predsednika i članove nadzornog odbora imenuje se lice koje ispunjava sledeće uslove:

- 1) da je punoletno i poslovno sposobno,
- 2) da ima stečeno visoko obrazovanje trećeg ili drugog stepena, odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje 4 godine,
- 3) da je stručnjak u jednoj ili više oblasti iz koje je delatnost od opšteg interesa za čije obavljanje je osnovano javno preduzeće,
- 4) najmanje tri godine iskustva na položaju u pravnom licu iz oblasti iz koje je javno preduzeće ili šest godina iskustva na rukovodećem položaju,
- 5) da poseduje osnovnu stručnost iz oblasti finansija, prava ili korporativnog upravljanja,
- 6) da nije osuđivano na uslovnu ili безусловnu kaznu za krivična dela protiv privrede ili pravnog saobraćaja, kao i da mu nije izrečena mera bezbednosti zabrane obavljanja pretežne delatnosti javnog preduzeća.

Član 17.

Mandat predsedniku i članovima nadzornog odbora prestaje istekom perioda na koji su imenovani, ostavkom ili razrešenjem.

Predsednik i članovi nadzornog odbora razrešavaju se pre isteka perioda na koji su imenovani, ukoliko:

- nadzorni odbor ne dostavi osnivaču na saglasnost godišnji program poslovanja,
- osnivač ne prihvati finansijski izveštaj javnog preduzeća,
- propuste da preduzmu neophodne mere pred nadležnim organima u slučaju postojanja sumnje da odgovorno lice javnog preduzeća deluje na štetu javnog preduzeća kršenjem direktorskih dužnosti, nesavesnim ponašanjem, davanjem lažnih ili nepotpunih izjava i na drugi način.

Predsednik i članovi nadzornog odbora mogu se razrešiti pre isteka perioda na koji su imenovani, ukoliko:

- javno preduzeće ne ispuni godišnji program poslovanja ili ne ostvari ključne pokazatelje učinka.

Predsednik i članovi nadzornog odbora kojima je prestao mandat, dužni su da vrše svoje dužnosti do imenovanja novog nadzornog odbora, odnosno imenovanja novog predsednika ili člana nadzornog odbora.

Član 18.

Nadzorni odbor:

- 1) utvrđuje poslovnu strategiju i poslovne ciljeve javnog preduzeća i stara se o njihovoj realizaciji;
- 2) usvaja izveštaj o stepenu realizacije programa poslovanja;
- 3) donosi godišnji program poslovanja, uz saglasnost osnivača;
- 4) nadzire rad direktora;
- 5) vrši unutrašnji nadzor nad poslovanjem javnog preduzeća;
- 6) uspostavlja, odobrava i prati računovodstvo, unutrašnju kontrolu, finansijske izveštaje i politiku upravljanja rizicima;
- 7) utvrđuje finansijske izveštaje javnog preduzeća i dostavlja ih osnivaču radi davanja saglasnosti;
- 8) donosi statut uz saglasnost osnivača;
- 9) odlučuje o statusnim promenama i osnivanju drugih pravnih subjekata, uz saglasnost osnivača;
- 10) donosi odluku o raspodeli dobiti, odnosno načinu pokrića gubitka uz saglasnost osnivača;
- 11) daje saglasnost direktoru za preduzimanje poslova ili radnji u skladu sa ovim zakonom, statutom i odlukom osnivača;
- 12) imenuje izvršne direktore javnog preduzeća;
- 13) zaključuje ugovore o radu na određeno vreme sa direktorom preduzeća, odnosno ugovore o radu sa izvršnim direktorima preduzeća;
- 14) vrši druge poslove u skladu sa ovim zakonom, statutom i propisima kojima se uređuje pravni položaj privrednih društava.

Nadzorni odbor ne može preneti pravo odlučivanja o pitanjima iz svoje nadležnosti na direktora ili drugo lice u javnom preduzeću.

Član 19.

Predsednik i članovi nadzornog odbora imaju pravo na odgovarajuću naknadu za rad u nadzornom odboru.

Visinu naknade iz stava 1. ovog člana utvrđuje osnivač, na osnovu izveštaja o stepenu realizacije programa poslovanja javnog preduzeća.

6.2. Izvršni odbor

Član 20.

Izvršni odbor čine izvršni direktori koje imenuje Nadzorni odbor na predlog direktora preduzeća, a predsednik izvršnog odbora je direktor preduzeća.

Broj izvršnih direktora utvrđuje se osnivačkim aktom, s tim da ne može biti više od sedam izvršnih direktora.

Izvršni direktori ne mogu imati zamenike.

Izvršni direktori moraju biti u radnom odnosu u javnom preduzeću.

Na sva pitanja koja nisu uređena ovim zakonom, a odnose se na izvršne direktore i izvršni odbor, primenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona o privrednim društvima („Službeni glasnik RS”, br. 36/11 i 99/11).

6.3. Direktor

Član 21.

Direktora javnog preduzeća imenuje Vlada, na period od četiri godine, a na osnovu sprovedenog javnog konkursa.

Direktora javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave imenuje organ određen statutom autonomne pokrajine, odnosno lokalne samouprave, na period od četiri godine, a na osnovu sprovedenog javnog konkursa.

Član 22.

Za direktora javnog preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija ili autonomna pokrajina imenuje se lice koje ispunjava sledeće uslove:

- 1) da je punoletno i poslovno sposobno;
- 2) da je stručnjak u jednoj ili više oblasti iz koje je delatnost od opšteg interesa za čije obavljanje je osnivano javno preduzeće;
- 3) da ima visoko obrazovanje stečeno na studijama trećeg stepena (doktor nauka), drugog stepena (master akademske studije, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije, magistar nauka), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine;
- 4) da ima najmanje sedam godina radnog iskustva iz oblasti za čije obavljanje je osnivano javno preduzeće;
- 5) da nije član organa političke stranke, odnosno da mu je određeno mirovanje u vršenju funkcije u organu političke stranke;
- 6) da nije osuđivano za krivično delo protiv privrede i pravnog saobraćaja;
- 7) da licu nije izrečena mera bezbednosti zabrane obavljanja delatnosti koja je pretežna delatnost javnog preduzeća.

Statutom ili osnivačkim aktom javnog preduzeća mogu se odrediti i drugi uslovi koje lice mora ispuniti da bi moglo biti imenovano za direktora javnog preduzeća.

Direktor javnog preduzeća je javni funkcioner u smislu zakona kojim se reguliše oblast vršenja javnih funkcija.

Za izvršnog direktora javnog preduzeća imenuje se lice koje ispunjava uslove iz stava 1. ovog člana.

Na uslove za imenovanje direktora javnog preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave shodno se primenjuju odredbe Zakona o radu („Službeni glasnik RS”, br. 24/05, 61/05 i 54/09).

Član 23.

Direktor javnog preduzeća:

- 1) predstavlja i zastupa javno preduzeće;
- 2) organizuje i rukovodi procesom rada;
- 3) vodi poslovanje javnog preduzeća;
- 4) odgovara za zakonitost rada javnog preduzeća;
- 5) predlaže godišnji program poslovanja i preduzima mere za njegovo sprovođenje;
- 6) predlaže finansijske izveštaje;
- 7) izvršava odluke nadzornog odbora;
- 8) predlaže izvršne direktore;
- 9) vrši druge poslove određene zakonom, osnivačkim aktom i statutom javnog preduzeća.

Član 24.

Direktor i izvršni direktori imaju pravo na naknadu zarade, a mogu imati i pravo na stimulaciju u slučaju kada javno preduzeće posluje sa pozitivnim poslovnim rezultatima.

Vlada će podzakonskim aktom odrediti uslove i kriterijume za utvrđivanje i visinu stimulacije iz stava 1. ovog člana.

Odluku o isplati stimulacije donosi Vlada, odnosno organ nadležan za imenovanje direktora.

Stimulacija iz stava 1. ovog člana ne može biti određena kao učešće u raspodeli dobiti, a posebno se iskazuje u okviru godišnjih finansijskih izveštaja.

6.3.1. Postupak za imenovanje direktora

Član 25.

Direktor javnog preduzeća imenuje se po sprovedenom javnom konkursu.

Član 26.

Javni konkurs sprovodi Komisija za imenovanja (u daljem tekstu: komisija) Vlade, odnosno komisija za imenovanje jedinice lokalne samouprave i autonomne pokrajine.

Komisija za imenovanja autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave obrazuje organ koji je statutom autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave određen kao nadležan za imenovanje direktora.

Kada komisiju obrazuje nadležni organ autonomne pokrajine, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave, jedan član komisije mora biti imenovan na predlog Stalne konferencije gradova i opština.

Član 27.

Komisija ima predsednika i četiri člana, od kojih predsednika i dva stalna člana imenuje Vlada na period od pet godina, dok dva člana imenuje Vlada za svako pojedinačno imenovanje direktora.

Jedan član koji se imenuje za svako pojedinačno imenovanje direktora u smislu stava 1. ovog člana, mora biti član nadzornog odbora preduzeća u kome se imenuje direktor.

Predsednik i članovi komisije ne mogu biti narodni poslanici, odbornici u skupštini autonomne pokrajine ili skupštini lokalne samouprave, niti imenovana lica u organima državne uprave, organima autonomne pokrajine ili lokalne samouprave.

Član 28.

Sprovođenje javnog konkursa započinje donošenjem odluke o sprovođenju javnog konkursa za imenovanje direktora javnog preduzeća, koju donosi Vlada, odnosno organ autonomne pokrajine nadležan za imenovanje direktora javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina ili organ jedinice lokalne samouprave nadležnog za imenovanje direktora javnog preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave.

Predlog za donošenje odluke iz stava 1. ovog člana podnosi nadležno ministarstvo, organ uprave autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave, a predlog za donošenje odluke može podneti i nadzorni odbor javnog preduzeća preko nadležnog ministarstva, odnosno preko organa uprave autonomne pokrajine ili organa uprave jedinice lokalne samouprave.

Član 29.

Oglas o javnom konkursu priprema nadležno ministarstvo, odnosno organ uprave autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, na čiji se predlog donosi odluka iz člana 28. stav 1. ovog zakona.

Oglas o javnom konkursu i predlog odluke iz stava 1. ovog člana, nadležno ministarstvo, odnosno organ uprave autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, dostavlja organu nadležnom za donošenje odluke o sprovođenju javnog konkursa za imenovanje direktora.

Organi iz stava 2. ovog člana, posle donošenja odluke o sprovođenju javnog konkursa, dostavljaju oglas o javnom konkursu radi objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije” i u najmanje jednim dnevnim novinama koje se distribuiraju na celoj teritoriji Republike Srbije, u roku koji ne može biti duži od osam dana od dana donošenja odluke o sprovođenju javnog konkursa za imenovanje direktora javnog preduzeća.

Oglas o javnom konkursu objavljuje se i na internet stranici organa iz stava 1. ovog člana, s tim što se mora navesti kada je oglas o javnom konkursu objavljen u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Oglas o javnom konkursu sadrži podatke o javnom preduzeću, radnom mestu, uslovima za imenovanje direktora javnog preduzeća, mestu rada, stručnoj osposobljenosti, znanjima i veštinama koje se ocenjuju u izbornom postupku i načinu njihove provere, roku u kome se podnose prijave, podatke o licu zaduženom za davanje obaveštenja o javnom konkursu, adresu na koju se prijave podnose, i podatke o dokazima koji se prilažu uz prijavu.

Rok za podnošenje prijave na javni konkurs ne može biti kraći od 15 dana od dana objavljivanja javnog konkursa u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Neblagovremene, nerazumljive i prijave uz koje nisu priloženi svi potrebni dokazi, komisija odbacuje zaključkom protiv koga nije dopuštena posebna žalba.

Član 30.

Komisija sastavlja spisak kandidata koji ispunjavaju uslove za imenovanje i među njima sprovodi izborni postupak.

U izbornom postupku se, ocenjivanjem stručne osposobljenosti, znanja i veština, utvrđuje rezultat kandidata prema merilima propisanim za imenovanje direktora javnog preduzeća.

Izborni postupak može da se sprovede u više delova, pismenom proverom, usmenim razgovorom ili na drugi odgovarajući način.

Ako se u izbornom postupku sprovodi pismena provera, prilikom te provere kandidati se obaveštavaju o mestu, danu i vremenu kada će se obaviti usmeni razgovor s kandidatima.

Član 31.

Kandidate koji su ispunili merila propisana za imenovanje direktora javnih preduzeća, komisija uvršćuje na rang listu. Lista za imenovanje sa najviše tri najbolje rangirana kandidata sa broičano iskazanim i utvrđenim rezultatima prema merilima propisanim za imenovanje, dostavlja se nadležnom ministarstvu, odnosno organu uprave autonomne pokrajine ili organu uprave jedinice lokalne samouprave. Istovremeno, komisija dostavlja i zapisnik o izbornom postupku.

Nadležno ministarstvo, odnosno organ uprave iz stava 1. ovog člana, na osnovu liste za imenovanje i zapisnika o izbornom postupku, priprema predlog akta o imenovanju i dostavlja ga organu nadležnom za imenovanje direktora javnog preduzeća.

Organ koji je nadležan za imenovanje, nakon razmatranja dostavljene liste i predloga akta, odlučuje o imenovanju direktora javnog preduzeća, donošenjem rešenja o imenovanju predloženog kandidata ili nekog drugog kandidata sa liste.

Rešenje o imenovanju direktora konačno je.

Član 32.

Rešenje o imenovanju dostavlja se licu koje je imenovano i objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije”, a rešenje o imenovanju direktora javnog preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave i u službenom glasilu jedinice lokalne samouprave, odnosno i u glasilu autonomne pokrajine ako se rešenje odnosi na imenovanje direktora javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina.

Po primerak rešenja o imenovanju sa obrazloženjem dostavlja se imenovanom licu i svim kandidatima koji su učestvovali u postupku javnog konkursa.

Kandidatu koji je učestvovao u izbornom postupku, na njegov zahtev, komisija je dužna da u roku od dva dana od dana prijema zahteva omogući uvid u dokumentaciju javnog konkursa, pod nadzorom komisije.

Član 33.

Imenovani kandidat dužan je da stupi na rad u roku od osam dana od dana objavljivanja rešenja o imenovanju u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Rok iz stava 1. ovog člana organ nadležan za imenovanje direktora javnog preduzeća iz opravdanih razloga može produžiti za još osam dana.

Direktor javnog preduzeća zasniva radni odnos na određeno vreme.

Ako imenovano lice ne stupi na rad u roku koji mu je određen, organ nadležan za imenovanje direktora javnog preduzeća može da imenuje nekog drugog kandidata sa liste kandidata.

Ako niko od kandidata sa liste za imenovanje ne stupi na rad u roku iz stava 1. ovog člana, organ iz člana 31. stav 1. ovog zakona odlučuje o daljem toku postupka.

Član 34.

Ako ni posle sprovedenog javnog konkursa organu za imenovanje direktora ne bude predložen kandidat za imenovanje zbog toga što je komisija utvrdila da nijedan kandidat koji je učestvovao u izbornom postupku ne ispunjava uslove za imenovanje ili ako organ nadležan za imenovanje direktora javnog preduzeća ne imenuje predloženog kandidata ili drugog kandidata sa liste, sprovodi se novi javni konkurs na način i po postupku propisanom ovim zakonom.

6.3.2. Prestanak mandata

Član 35.

Mandat direktora prestaje istekom perioda na koji je imenovan, ostavkom i razrešenjem.

Član 36.

Ostavka se u pisanoj formi podnosi organu nadležnom za imenovanje direktora javnog preduzeća.

Član 37.

Predlog za razrešenje direktora javnog preduzeća može podneti nadzorni odbor javnog preduzeća kao i, ministarstvo nadležno za oblast iz koje je delatnost za čije obavljanje se osniva javno preduzeće.

Predlog za razrešenje mora biti obrazložen, sa precizno navedenim razlozima zbog kojih se predlaže razrešenje.

Član 38.

Organ nadležan za imenovanje direktora javnog preduzeća, razrešiće direktora pre isteka perioda na koji je imenovan:

1) ukoliko u toku trajanja mandata prestane da ispunjava uslove za direktora javnog preduzeća iz člana 22. ovog zakona;

2) ukoliko se utvrdi da je, zbog nestručnog, nesavesnog obavljanja dužnosti i postupanja suprotnog pažnji dobrog privrednika i ozbiljnih propusta u donošenju i izvršavanju odluka i organizovanju poslova u javnom preduzeću, došlo do znatnog odstupanja od ostvarivanja osnovnog cilja poslovanja javnog preduzeća, odnosno od plana poslovanja javnog preduzeća;

3) ukoliko u toku trajanja mandata bude pravosnažno osuđen na uslovnu ili bezuslovnu kaznu zatvora;

4) u drugim slučajevima propisanim zakonom.

Član 39.

Organ nadležan za imenovanje direktora javnog preduzeća može razrešiti direktora pre isteka perioda na koji je imenovan:

- 1) ukoliko ne sprovede godišnji program poslovanja;
- 2) ukoliko ne ispunjava obaveze iz ugovora predviđenog članom 8. ovog zakona;
- 3) ukoliko ne ispunjava obavezu predviđenu članom 54. ovog zakona;
- 4) ukoliko ne izvršava odluke nadzornog odbora;
- 5) ukoliko se utvrdi da deluje na štetu javnog preduzeća kršenjem direktorskih dužnosti, nesavesnim ponašanjem, davanjem lažnih ili nepotpunih izjava i na drugi način;
- 6) ukoliko se utvrdi da je, zbog nestručnog, nesavesnog obavljanja dužnosti i postupanja suprotnog pažnji dobrog privrednika i ozbiljnih propusta u donošenju i izvršavanju odluka i organizovanju poslova u javnom preduzeću, došlo do odstupanja od ostvarivanja osnovnog cilja poslovanja javnog preduzeća, odnosno od plana poslovanja javnog preduzeća;
- 7) ukoliko ne primeni predloge Komisije za reviziju ili ne primeni računovodstvene standarde u pripremi finansijskih izveštaja;
- 8) ukoliko u toku trajanja mandata bude pravosnažno osuđen na uslovnu ili bezuslovnu kaznu zatvora;
- 9) u drugim slučajevima propisanim zakonom.

6.3.3. Suspenzija

Član 40.

Ukoliko protiv direktora bude pokrenut predkrivični ili krivični postupak za krivična dela protiv privrede i pravnog saobraćaja, organ nadležan za imenovanje direktora javnog preduzeća donosi rešenje o suspenziji.

Suspenzija traje dok traju razlozi zbog kojih je doneto rešenje o suspenziji.

Na sva pitanja o suspenziji direktora shodno se primenjuju odredbe o udaljenju sa rada propisane zakonom kojim se uređuje oblast rada.

Član 41.

Odredbe čl. 11-40. ovog zakona shodno se primenjuju na imenovanje organa društva kapitala čiji je osnivač Republika Srbija, a koja obavljaju delatnost od opšteg interesa.

6.3.4. Vršilac dužnosti

Član 42.

Organ nadležan za imenovanje direktora javnog preduzeća iz člana 21. ovog zakona imenuje vršioca dužnosti direktora, u sledećim slučajevima:

- 1) ukoliko direktoru prestane mandat zbog isteka perioda na koji je imenovan, zbog podnošenja ostavke ili u slučaju razrešenja pre isteka mandata;
- 2) ukoliko bude doneto rešenje o suspenziji direktora;
- 3) u slučaju smrti ili gubitka poslovne sposobnosti direktora.

Vršilac dužnosti može biti imenovan na period koji nije duži od šest meseci.

U naročito opravdanim slučajevima, a radi sprečavanja nastanka materijalne štete, organ nadležan za imenovanje direktora javnog preduzeća može doneti odluku o imenovanju vršioca dužnosti direktora na još jedan period od šest meseci.

Vršilac dužnosti ima sva prava, obaveze i ovlašćenje direktora.

7. Komisija za reviziju

Član 43.

Javna preduzeća moraju imati izvršenu reviziju finansijskih izveštaja od strane ovlašćenog revizora.

Javno preduzeće čiji je osnivač Republika Srbija ima komisiju za reviziju.

Komisija za reviziju ima tri člana koje imenuje nadzorni odbor. Član komisije za reviziju ne može biti direktor javnog preduzeća.

Član 44.

Komisija za reviziju:

- 1) priprema, predlaže i proverava sprovođenje računovodstvenih politika i politika upravljanja rizicima,
- 2) ispituje primenu računovodstvenih standarda u pripremi finansijskih izveštaja i ocenjuje sadržinu tih izveštaja,
- 3) ispituje ispunjenost uslova za izradu konsolidovanih finansijskih izveštaja,
- 4) sprovodi postupak izbora revizora društva i predlaže kandidata za revizora,
- 5) vrši druge poslove koje joj poveri nadzorni odbor.

8. Opšti akti

Član 45.

Opšti akti javnog preduzeća su statut i drugi opšti akti utvrđeni zakonom.

9. Upis u registar

Član 46.

Javno preduzeće upisuje se u registar u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava i postupak registracije u skladu sa zakonom.

10. Osnivačka prava

Član 47.

Javno preduzeće može osnovati zavisno društvo kapitala za obavljanje delatnosti iz predmeta svog poslovanja utvrđenog osnivačkim aktom.

Javno preduzeće prema zavisnom društvu kapitala iz stava 1. ovog člana, ima prava, obaveze i odgovornosti koje ima i osnivač javnog preduzeća prema javnom preduzeću.

Na akt iz stava 1. ovog člana saglasnost daje osnivač javnog preduzeća.

11. Ulaganje kapitala

Član 48.

Javno preduzeće može ulagati kapital u druga društva kapitala za obavljanje delatnosti od opšteg interesa ili delatnosti koja nije delatnost od opšteg interesa, na osnovu prethodne saglasnosti osnivača.

12. Raspodela dobiti i način pokrića gubitka

Član 49.

Odluku o raspodeli dobiti donosi nadzorni odbor javnog preduzeća uz saglasnost osnivača.

Odlukom iz stava 1. ovog člana deo sredstava po osnovu dobiti usmerava se osnivaču i uplaćuje se na račun propisan za uplatu javnih prihoda.

Odluku o načinu pokrića gubitka donosi nadzorni odbor javnog preduzeća uz saglasnost osnivača.

13. Odnos prema osnivaču

13.1. Program poslovanja

Član 50.

Unapređenje rada i razvoja javnog preduzeća, kao i zavisnog društva kapitala, zasniva se na dugoročnom i srednjeročnom planu rada i razvoja, koji donosi nadzorni odbor javnog preduzeća, odnosno nadležni organ zavisnog društva kapitala.

Za svaku kalendarsku godinu javno preduzeće i zavisno društvo kapitala čiji je osnivač javno preduzeće, donosi godišnji program poslovanja (u daljem tekstu: Program) i dostavljaju ga osnivaču radi davanja saglasnosti, najkasnije do 1. decembra tekuće godine za narednu godinu.

Program se smatra donetim kada na njega saglasnost da osnivač.

Program sadrži, naročito: planirane izvore prihoda i pozicije rashoda po namenama; planirani način raspodele dobiti javnog preduzeća, odnosno planirani način pokrića gubitka javnog preduzeća; elemente za celovito sagledavanje politike cena proizvoda i usluga, zarada i zapošljavanja u tom preduzeću, odnosno zavisnom društvu kapitala, koji se utvrđuju u skladu sa politikom projektovanog rasta zarada u javnom sektoru, koju utvrđuje Vlada za godinu za koju se program donosi; kriterijume za korišćenje sredstava za pomoć, sportske aktivnosti, propagandu i reprezentaciju, kao i kriterijume za određivanje naknade za rad predsednika i članova nadzornog odbora.

Usvojeni programi javnih preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave, kao i zavisnih društava kapitala čiji je osnivač to javno preduzeće, moraju da sadrže sve elemente iz stava 4. ovog člana, a dostavljaju se ministarstvu obrazovanom za oblast u kojoj je delatnost za koje je obrazovano javno preduzeće (u daljem tekstu: resorno ministarstvo), ministarstvu nadležnom za poslove trgovine, ministarstvu nadležnom za poslove rada, ministarstvu nadležnom za poslove finansija i ministarstvu nadležnom za poslove lokalne samouprave.

Član 51.

U javnom preduzeću i zavisnom društvu kapitala čiji je osnivač javno preduzeće, kao i u društvu kapitala i njegovom zavisnom društvu iz člana 50. st. 2. i 5. ovog zakona, u kojima nije donet Program do početka kalendarske godine za koju se donosi, zarade se obračunavaju i isplaćuju na način i pod uslovima utvrđenim programom za prethodnu godinu, sve do donošenja programa u skladu sa članom 50. ovog zakona.

13.2. Praćenje realizacije Programa poslovanja i kontrola redovnosti plaćanja

Član 52.

Javno preduzeće i zavisno društvo kapitala čiji je osnivač javno preduzeće dužno je da ministarstvu nadležnom za poslove finansija, ministarstvu nadležnom za poslove rada i resornom ministarstvu dostavljaju tromesečne izveštaje o realizaciji Programa iz člana 50. ovog zakona.

Na osnovu izveštaja iz stava 1. ovog člana, resorno ministarstvo sačinjava i dostavlja Vladi informaciju o stepenu usklađenosti planiranih i realizovanih aktivnosti.

Ministar nadležan za poslove finansija propisaće obrasce izveštaja iz stava 1. ovog člana u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 53.

Javno preduzeće i zavisno društvo kapitala čiji je osnivač javno preduzeće dužno je da ministarstvu nadležnom za poslove finansija mesečno dostavlja izveštaj o rokovima izmirenja obaveza prema privrednim subjektima, utvrđenih zakonom kojim se određuju rokovi izmirenja novčanih obaveza u komercijalnim transakcijama.

Ministar za poslove finansija propisaće obrasce izveštaja iz stava 1. ovog člana u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 54.

Ukoliko se usvojeni programi poslovanja javnih preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija, kao i zavisnih društava kapitala čiji je osnivač to javno preduzeće, ne sprovode u skladu sa smernicama ekonomske politike Vlade, naročito u delu politike zarada i zapošljavanja, kao i u pogledu redovnosti u rokovima plaćanja prema privrednim subjektima, ministarstvo nadležno za poslove finansija, ministarstvo nadležno za poslove trgovine i ministarstvo nadležno za poslove rada i zapošljavanja neće izvršiti overu obrazaca koje je Vlada propisala za kontrolu obračuna i isplate zarada u javnim preduzećima.

Član 55.

Ukoliko se usvojeni programi javnih preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave, kao i zavisnih društava kapitala čiji je osnivač to javno preduzeće, ne sprovode u skladu sa smernicama ekonomske politike Vlade u oblasti politike zarada i zapošljavanja u javnom sektoru, ili ako se ne poštuju rokovi za izmirenje obaveza ovih javnih preduzeća prema privrednim subjektima utvrđeni zakonom kojim se regulišu rokovi izmirenja novčanih obaveza u komercijalnim transakcijama, ministar nadležan za poslove finansija može izdati nalog da se privremeno obustavi prenos pripadajućeg dela poreza na zarade i poreza na dobit preduzeća autonomnoj pokrajini, pripadajućeg dela poreza na zarade Gradu Beogradu, odnosno prenos transfernih sredstava iz budžeta Republike Srbije jedinici lokalne samouprave.

Vlada će bliže urediti postupak privremene obustave iz stava 1. ovog člana.

Član 56.

Odredbe čl. 50, 51, 52, 53, 54. i 55. ovog zakona, shodno se primenjuju i na društvo kapitala čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave i njihova zavisna društva, koja obavljaju delatnost od opšteg interesa.

14. Promena delatnosti, sedišta i poslovnog imena

Član 57.

Javno preduzeće može, pored delatnosti za čije je obavljanje osnovano, da obavlja i druge delatnosti uz saglasnost osnivača.

Promena sedišta i poslovnog imena javnog preduzeća vrši se uz saglasnost osnivača, na način utvrđen osnivačkim aktom javnog preduzeća.

15. Ovlašćenja osnivača

Član 58.

U slučaju poremećaja u poslovanju javnog preduzeća i društva kapitala čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave i njegovog zavisnog društva, koje obavlja delatnost od opšteg interesa, osnivač može preduzeti mere kojima će obezbediti uslove za nesmetano funkcionisanje preduzeća, odnosno društva kapitala i za obavljanje delatnosti od opšteg interesa, osim ako je osnivačkim aktom i zakonom kojim se uređuje obavljanje delatnosti od opšteg interesa drugačije određeno, a naročito:

- 1) promenu unutrašnje organizacije javnog preduzeća, odnosno društva kapitala;
- 2) razrešenje organa koje imenuje i imenovanje privremenih organa javnog preduzeća ili društava kapitala;
- 3) ograničenja prava ogranaka javnog preduzeća i društva kapitala ili njihovih zavisnih društava da istupaju u pravnom prometu sa trećim licima;
- 4) ograničenje u pogledu prava raspolaganja pojedinim sredstvima u javnoj svojini;
- 5) druge mere određene zakonom kojim se uređuju uslovi i način obavljanja delatnosti od opšteg interesa i osnivačkim aktom.

Kad poremećaj u poslovanju javnog preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, odnosno autonomna pokrajina može imati za posledicu ugrožavanje života i zdravlja ljudi ili imovine, a nadležni organ osnivača ne preduzme blagovremeno mere iz stava 1. ovog člana, te mere može preduzeti Vlada.

Član 59.

Za vreme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti osnivač može u javnom preduzeću, odnosno društvu kapitala utvrditi organizaciju za izvršavanje poslova od strateškog značaja za Republiku Srbiju, autonomnu pokrajinu ili jedinicu lokalne samouprave.

16. Obezbeđivanje zaštite opšteg interesa

Član 60.

Radi obezbeđivanja zaštite opšteg interesa u javnom preduzeću Vlada, odnosno nadležni organ autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave daje saglasnost na:

- 1) statut;
- 2) davanje garancija, avala, jemstava, zaloga i drugih sredstava obezbeđenja za poslove koji nisu iz okvira delatnosti od opšteg interesa;
- 3) tarifu (odluku o cenama, tarifni sistem i dr.) osim ako drugim zakonom nije predviđeno da tu saglasnost daje drugi državni organ;
- 4) raspolaganje (pribavljanje i otuđenje) sredstvima u javnoj svojini koja su preneti u svojinu javnog preduzeća, veće vrednosti, koja je u neposrednoj funkciji obavljanja delatnosti od opšteg interesa, utvrđenih osnivačkim aktom;
- 5) akt o opštim uslovima za isporuku proizvoda i usluga;
- 6) ulaganje kapitala;
- 7) statusne promene;
- 8) akt o proceni vrednosti kapitala i iskazivanju tog kapitala u akcijama, kao i na program i odluku o svojinskoj transformaciji;
- 9) druge odluke, u skladu sa zakonom kojim se uređuje obavljanje delatnosti od opšteg interesa i osnivačkim aktom.

Predlog za davanje saglasnosti iz stava 1. ovog člana podnosi nadležno ministarstvo, odnosno nadležni organ izvršne vlasti autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave.

Član 61.

Ostvarivanje opšteg interesa u drugim oblicima organizovanja koji obavljaju delatnost od opšteg interesa, u skladu sa ovim zakonom, obezbeđuje se davanjem saglasnosti Vlade, odnosno nadležnog organa autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave na:

- 1) statut;
- 2) tarifu (odluku o cenama, tarifni sistem i dr.) osim ako drugim zakonom nije predviđeno da tu saglasnost daje drugi državni organ;
- 3) druge odluke u skladu sa zakonom kojim se uređuje obavljanje pojedine delatnosti od opšteg interesa i ugovorom.

Predlog za davanje saglasnosti iz stava 1. ovog člana podnosi nadležno ministarstvo, odnosno nadležni izvršni organ autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave.

Odredbe stava 1. ovog člana shodno se primenjuju i na preduzetnika koji obavlja delatnost od opšteg interesa.

17. Javnost u radu

Član 62.

Javnost u radu javnog preduzeća, privrednog društva sa većinskim učešćem državnog kapitala koje obavlja delatnost od opšteg interesa, kao i zavisnog društva

kapitala, obezbeđuje se redovnim izveštavanjem javnosti o programu rada preduzeća i realizaciji programa, kao i o drugim činjenicama koje mogu biti od interesa za javnost, a naročito: o revidiranim finansijskim godišnjim izveštajima, kao i o mišljenju ovlašćenog revizora na taj izveštaj, izveštaj o posebnim ili vanrednim revizijama, o sastavu nadzornog odbora, o imenima direktora i izvršnih direktora; o organizacionoj strukturi preduzeća, odnosno društva kapitala, kao i načinu komunikacije sa javnošću.

Javna preduzeća, privredna društva sa većinskim učešćem državnog kapitala koja obavljaju delatnost od opšteg interesa, kao i zavisna društva kapitala, dužna su da usvojeni godišnji program poslovanja iz člana 50. ovog zakona i tromesečne izveštaje o realizaciji godišnjeg programa poslovanja iz člana 54. ovog zakona, revidirane finansijske godišnje izveštaje, kao i mišljenje ovlašćenog revizora na te izveštaje, sastav i kontakte nadzornog odbora i direktora, kao i druga pitanja značajna za javnost objavljuju na svojoj internet stranici.

18. Ostvarivanje prava na štrajk

Član 63.

U javnom preduzeću i drugim oblicima organizovanja koji obavljaju delatnost od opšteg interesa pravo na štrajk zaposleni ostvaruju u skladu sa zakonom kojim se uređuju uslovi za organizovanje štrajka, kolektivnim ugovorom i drugim aktom.

Član 64.

U slučaju da se u javnom preduzeću ili u njegovom zavisnom društvu kapitala, ne obezbede uslovi za ostvarivanje minimuma procesa rada, ministarstvo nadležno za oblast u okviru koje je ta delatnost, odnosno nadležni izvršni organ autonomne pokrajine, odnosno nadležni izvršni organ jedinice lokalne samouprave, preduzima neophodne mere, ako oceni da mogu nastupiti štetne posledice za život i zdravlje ljudi ili njihovu bezbednost i bezbednost imovine ili druge štetne neotklonjive posledice, i to:

- 1) uvođenje radne obaveze;
- 2) radno angažovanje zaposlenih iz drugih tehničko-tehnoloških sistema ili zapošljavanje i radno angažovanje novih lica;
- 3) pokretanje postupka za utvrđivanje odgovornosti direktora i predsednika i članova nadzornog odbora javnog preduzeća.

Odredba stava 1. ovog člana shodno se primenjuje i na društvo kapitala čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, kao i na njegovo zavisno društvo, koji obavljaju delatnost od opšteg interesa.

IV. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 65.

Osnivači javnih preduzeća uskladiće osnivačka akta tih preduzeća sa odredbama ovog zakona u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Javna preduzeća i društva kapitala čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, kao i njegova zavisna društva, koji obavljaju delatnost od opšteg interesa, dužni su da svoja opšta akta usaglase sa ovim zakonom i osnivačkim aktom, u roku od 30 dana od dana usklađivanja osnivačkih akata sa odredbama ovog zakona.

U preduzećima koja posluju društvenim kapitalom i obavljaju delatnost od opšteg interesa, Republika Srbija može u skladu sa posebnim aktom Vlade preuzeti vlasnička prava na društvenom kapitalu.

Član 66.

Danom stupanja na snagu ovog zakona nadzorni odbori javnih preduzeća prestaju da rade, a njihovim članovima prestaje mandat.

Danom stupanja na snagu ovog zakona upravni odbori u javnim preduzećima nastavljaju da obavljaju poslove nadzornog odbora propisane ovim zakonom, do imenovanja predsednika i članova nadzornog odbora u skladu sa ovim zakonom.

Danom imenovanja predsednika i članova nadzornog odbora u skladu sa ovim zakonom, prestaje sa radom upravni odbor javnog preduzeća, a njegovom predsedniku i članovima prestaje mandat.

Član 67.

Postupci započeti do dana stupanja na snagu ovog zakona, a koji se odnose na raspolaganje imovinom javnog preduzeća veće vrednosti koja je u neposrednoj funkciji obavljanja delatnosti za koju je osnovano javno preduzeće, nastaviće se i okončati u skladu sa propisima po kojima su i započeti.

Član 68.

Do donošenja podzakonskog akta iz člana 55. stav 2. ovog zakona, primenjuje se Uredba o postupku privremene obustave prenosa transfernih sredstava iz budžeta Republike Srbije jedinici lokalne samouprave, odnosno prenosa pripadajućeg dela poreza na zarade i poreza na dobit preduzeća autonomnoj pokrajini („Službeni glasnik RS”, br. 6/06 i 108/08).

Član 69.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa („Službeni glasnik RS”, br. 25/00, 25/02, 107/05, 108/05-ispravka i 123/07-dr.zakon).

Član 70.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 97. stav 1. tačka 6. kojim je predviđeno da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje pravni položaj privrednih subjekata, kao i sistem obavljanja pojedinih privrednih i drugih delatnosti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Važećim Zakonom o javnim preduzećima predviđeno je da su organi upravljanja javnog preduzeća, privrednog društva sa većinskim učešćem državnog kapitala koji obavljaju delatnost od opšteg interesa, kao i zavisnog društva kapitala koje je osnovalo javno preduzeće upravni odbor, kao organ upravljanja, nadzorni odbor, kao organ nadzora i direktor, kao organ poslovođenja. Imenovanje ovih organa nije regulisano, niti su regulisani uslovi koje lice treba da ispunjava da bi moglo da obavlja svoju funkciju.

Ovakav način izbora organa upravljanja u javnom preduzeću neminovno je dovodio do politizacije menadžmenta preduzeća. Propisivanje jasnih, nedvosmislenih i tačnih procedura za izbor organa upravljanja javnih preduzeća omogućava njihovu profesionalizaciju i departizaciju.

Osnovni razlozi donošenja novog zakona o javnim preduzećima leže u potrebi profesionalizacije rada javnih preduzeća i povećanja njihove efikasnosti i transparentnosti rada i rezultata. Novi zakon o javnim preduzećima omogućava usklađivanje sa Zakonom o privrednim društvima.

U tom smislu, kao suštinska promena, uvodi se obavezan javni konkurs na osnovu koga će se imenovati direktor, kao i uslovi koje lice mora da ispunjava da bi bio direktor. Konkurse sprovodi nezavisna stručna komisija po jasnoj proceduri, u potpunosti kontrolisanoj od strane javnosti.

Profesionalizacija menadžmenta ne uvodi se samo kroz način kako se imenuju, već i kroz uvođenje instituta razrešenja, kako direktora, tako i nadzornog odbora, a u slučaju da se ne ostvare projektovani poslovni rezultati. Povećanje stepena odgovornosti dovešće i do povećanja stepena profesionalnosti u radu i boljih poslovnih rezultata javnih preduzeća.

Vlada, kao i ministarstvo nadležno za poslove finansija imaju samo regulatornu i kontrolnu funkciju.

U samom javnom preduzeću, odnosno društvu kapitala koje obavlja delatnost od javnog interesa uvode se mehanizmi kontrole kroz obavezu postojanja Komisije za reviziju, koja propisuje procedure i kontroliše način finansijskog rukovođenja preduzećem, odnosno društvom.

Predložena novina je i javnost rada preduzeća, uvođenjem obaveze javnog objavljivanja Programa poslovanja preduzeća, kao i kvartalnih izveštaja o ispunjavanju programa poslovanja. Na ovaj način će javnost imati punu i pravovremenu informaciju o rezultatima poslovanja javnog preduzeća.

III. OBRAZLOŽENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Glavom I Uvodne odredbe i članovima 1. do 3. utvrđuje se pojam javnog preduzeća, kao i delatnosti od opšteg interesa koja obavljaju javna preduzeća. Takođe se predviđa da delatnosti od opšteg interesa mogu obavljati i drugi pravni subjekti, kao što su privredno društvo sa većinskim učešćem državnog kapitala, privrednog društvo sa većinskim učešćem privatnog kapitala ili preduzetnik.

U glavi II Osnivanje i poslovanje javnog preduzeća reguliše se osnivanje, uslovi za obavljanje delatnosti od opšteg interesa koje pravni subjekat mora da ispunjava, imovina pravnog subjekta, organi javnog preduzeća, odnos i ovlašćenja osnivača, kao i regulatorna i kontrolna funkcija koju Vlada ima.

U tom smislu, javno preduzeće ili privredno društvo mogu osnovati Republika Srbija, autonomna pokrajina ili lokalna samouprava radi obezbeđivanja trajnog obavljanja delatnosti od opšteg interesa i urednog zadovoljavanja potreba korisnika proizvoda i usluga, razvoja i unapređenja obavljanja delatnosti od opšteg interesa, obezbeđivanja jedinstva sistema kod strateških delatnosti od opšteg interesa i radi sticanja dobiti. Taksativno su nabrojani uslovi koje privredni subjekat koji obavlja delatnost od opšteg interesa mora da ispunjava da bi obavljao delatnost od opšteg interesa. S druge strane u članu 8. je utvrđena sadržina ugovora koju država, lokalna samouprava ili autonomna pokrajina zaključuje kada poverava obavljanje delatnosti od opšteg interesa privrednom subjektu koji nije ona osnovala, da bi se na taj način sprečile situacije da se obavljanje delatnosti poveri subjektu koji nije u mogućnosti da tu delatnost vrši.

Imovina preduzeća je ili imovina tog preduzeća ili je u javnoj svojini, a preduzeće je korisnik stvari koje su u javnoj svojini, ali ukoliko je privredni subjekt privredno društvo sa većinskim učešćem privatnog kapitala, ta svojina je privatna. Osnivačkim aktom ili ugovorom se bliže uređuje način korišćenja i raspolaganja javnom svojinom, kao i imovinom javnog preduzeća ili privrednog društva sa većinskim učešćem državnim kapitala.

Podglavom 6. članovima 11. do 42. uređeni su organi javnog preduzeća, način njihovog imenovanja i razrešenja i opis poslova.

Upravljanje se u javnom preduzeću organizuje na dva načina:

JEDNODOMNO, kada su organi preduzeća:

1. Nadzorni odbor
2. Direktor

DVODOMNO, kada su organi preduzeća:

1. Nadzorni odbor,
2. Izvršni odbor koje čine direktor i izvršni direktori preduzeća,
3. Direktor preduzeća.

Na ovaj način, vrši se usaglašavanje sa Zakonom o privrednim društvima, s jedne strane, a s druge se vrši modernizacija i profesionalizacija menadžmenta u javnim preduzećima. Predviđena je obaveza Vlade da utvrdi koja javna preduzeća se razvrstavaju u grupu sa jednodomnim ili dvodomnim upravljanjem, zavisno od složenosti delatnosti koju to preduzeće vrši.

Nadzorni odbor imenuje osnivač, odnosno Vlada, nadležni organ autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave. Nadzorni odbor republičkog preduzeća ima 5, a pokrajinskog, tj. lokalnog 3 člana.

U republičkim javnim preduzećima jedan član nadzornog odbora mora biti nezavisan član nadzornog odbora, koji mora ispunjavati stroge kriterijume za imenovanje, koji su sledeći: 1. da je stručnjak u jednoj ili više oblasti iz koje je delatnost od opšteg interesa za čije obavljanje je osnovano javno preduzeće, 2. da nije bilo zaposleno u javnom preduzeću ili zavisnom društvu kapitala ili drugom društvu kapitala povezanim sa javnim preduzećem u poslednje dve godine pre stupanja na funkciju člana nadzornog odbora, 3. da nije bilo angažovano po drugim

osnovama, osim radnog odnosa u javnom preduzeću, 4. da nije bilo angažovano u vršenju revizije finansijskih izveštaja preduzeća, 5. da nije član političke stranke.

Nadalje, propisuju se uslovi koje lice mora da ispunjava da bi bilo član nadzornog odbora, a u cilju profesionalizacije menadžmenta javnog preduzeća. Jedna od bitnih novina u Predlogu zakona je i postupak razrešenja nadzornog odbora ukoliko nadzorni odbor ne dostavi osnivaču na saglasnost godišnji program poslovanja, osnivač ne prihvati finansijski izveštaj javnog preduzeća, propuste da preduzmu neophodne mere pred nadležnim organima u slučaju postojanja sumnje da odgovorno lice javnog preduzeća deluje na štetu javnog preduzeća kršenjem direktorskih dužnosti, nesavesnim ponašanjem, davanjem lažnih ili nepotpunih izjava i na drugi način, a mogu biti razrešeni ukoliko javno preduzeće ne ispuni godišnji program poslovanja ili ne ostvari ključne pokazatelje učinka.

Izvršni odbor čine izvršni direktori preduzeća koje imenuje nadzorni odbor, na predlog direktora, a čija funkcija u preduzeću je operativno upravljanje. Izvršni odbor se predviđa za ona javna preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija koja obavljaju delatnost koja je po svojoj prirodi složena i za čije operativno upravljanje je potreban dvodomni sistem upravljanja. Čl. 20, 22. i 24. se utvrđuju specifičnosti izvršnih direktora u javnom preduzeću, u odnosu na Zakon o privrednim društvima, dok se na sva ostala pitanja kojima se reguliše položaj izvršnih direktora primenjuje taj Zakon.

Direktora imenuje osnivač javnog preduzeća, odnosno Vlada Republike Srbije ili organ određen statutom autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave. Direktor se imenuje na osnovu sprovedenog javnog konkursa i ovo rešenje predstavlja jednu od većih novina u predlogu zakona. U članu 22. taksativno su navedeni uslovi koje lice mora ispunjavati da bi moglo biti imenovano za direktora. U čl. 25. do 34. detaljno je regulisan postupak imenovanja direktora javnih preduzeća. Izborni postupak sprovodi Komisija za imenovanja čiji članovi ne mogu biti narodni poslanici, ministri ili državni sekretari, već stručna lica iz privrednog i javnog menadžmenta, s tim da jedan član komisije mora biti član nadzornog odbora u preduzeću čiji direktor se bira. To znači da se postupak imenovanja sprovodi javno, uz oglašavanje u sredstvima javnog informisanja i službenom glasilu. Predviđa se mogućnost žalbe i obaveza Vlade da izabere direktora sa liste koju joj dostavi Komisija za imenovanja. Na gore navedeni način, vrlo transparentno, uz propisivanje postupka od koga se ne može odstupiti, imenuje se direktor preduzeća.

Uvođenje personalne odgovornosti za rad, takođe predstavlja veoma bitnu novinu u Predlogu zakona. Čl. 38. i 39. uvodi se obaveza Vlade, odnosno nadležnog organa autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave u tačno određenim slučajevima da razreši direktora kada preduzeće ne ostvari projektovane ciljeve u poslovanju u znatnoj meri. Ukoliko ovo odstupanje od ciljeva rada nije u većoj meri, Vlada može razrešiti direktora nakon razmatranja svih relevantnih okolnosti zbog kojih je preduzeće lošije poslovalo. Vlada, takođe može razrešiti direktora ukoliko ne sprovede godišnji program poslovanja; ukoliko ne ispunjava obaveze iz ugovora predviđenog članom 8. ovog zakona; ukoliko ne obezbedi tromesečno izveštavanje resornog ministarstva o ispunjenju Programa rada, ukoliko ne izvršava odluke nadzornog odbora; ukoliko se utvrdi da deluje na štetu javnog preduzeća kršenjem direktorskih dužnosti, nesavesnim ponašanjem, davanjem lažnih ili nepotpunih izjava i na drugi način; ukoliko se utvrdi da je, zbog nestručnog, nesavesnog obavljanja dužnosti i postupanja suprotnog pažnji dobrog privrednika i ozbiljnih propusta u donošenju i izvršavanju odluka i organizovanju poslova u javnom preduzeću, došlo do odstupanja od ostvarivanja osnovnog cilja poslovanja javnog preduzeća, odnosno od plana poslovanja javnog preduzeća; ukoliko ne primeni predloge Komisije za reviziju ili ne primeni računovodstvene standarde u pripremi finansijskih izveštaja.

U daljem cilju profesionalizacije menadžmenta i podizanja nivoa lične, profesionalne odgovornosti članom 40. uvodi se institut suspenzije direktora.

Institut vršioca dužnosti je preciziran u smislu kada se može postaviti i skraćen je period na koji se može postaviti na šest meseci, uz eventualnu mogućnost produženja na još šest meseci.

Velika novina u ovom zakonu je u čl. 43. i 44. - uvođenje instituta Komisije za reviziju koja priprema, predlaže i proverava sprovođenje računovodstvenih politika i politika upravljanja rizicima, ispituje primenu računovodstvenih standarda u pripremi finansijskih izveštaja i ocenjuje sadržinu tih izveštaja, ispituje ispunjenost uslova za izradu konsolidovanih finansijskih izveštaja, sprovodi postupak izbora revizora društva i predlaže kandidata za revizora i vrši druge poslove koje joj poveri nadzorni odbor.

Čl. 50. do 56. uvodi se regulatorna i kontrolna funkcija Vlade, odnosno osnivača, kao i kontrolna funkcija javnosti. Tako se te funkcije ogledaju kroz saglasnosti na Program poslovanja, ali i kroz obavezu javnih preduzeća o izveštavanju o realizaciji Programa. U tom smislu, privredni subjekat je dužan da za svaku godinu donese Program poslovanja koji se dostavlja Vladi na saglasnost. U slučaju da privredni subjekat to ne uradi ili ne dobije saglasnost, predviđene su dve vrste posledica. Prva je personalna odgovornog menadžmenta sadržana u mogućnosti razrešenja nadzornog odbora i direktora, a druga je obaveza preduzeća da obračunava zarade na osnovu programa poslovanja iz prethodne godine. Članom 52. uvodi se obaveza tromesečnog izveštavanja resornog ministarstva, ministarstava nadležnih za poslove finansija i rada o realizaciji programa poslovanja, što predstavlja značajnu novinu u odnosu na postojeći zakon. Kontrolna funkcija Vlade ogleda se i u privremenoj obustavi transfera lokalnoj vlasti, u slučaju da privredni subjekti čiji je osnivač ta lokalna vlast odstupa od politikom projektovanog rasta cena i zarada, kako bi se sprečilo da na teritoriji Srbije pojedini delovi države budu u znatno neravnopravnom položaju zbog nerealno visokih cena komunalnih usluga.

Kontrolna funkcija građana, tj. javnosti, uvodi se obavezom svih privrednih subjekata iz predloga ovog zakona da javno, na internet stranici objavljuju svoje programe poslovanja i izveštaje o realizaciji tih programa. Takođe se propisuje za koje vrste akata i radnji privrednog subjekta Vlada, odnosno osnivač mora dati saglasnost, tako da su to statut, umanjeње imovine kroz davanje garancije, jemstava, zaloga i sl. i raspolaganje imovinom veće vrednosti, tarifa i drugo.

U Glavi IV Prelazne i završne odredbe predviđa se obaveza usaglašavanja sa ovim zakonom osnivačkih akata privrednih subjekata u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, kao i prestanak mandata organima privrednih subjekata stupanjem na snagu ovog zakona.

IV. ANALIZA EFEKATA

1. Na koga će i kako će najverovatnije uticati rešenja u zakonu

Rešenja sadržana u ovom zakonu direktno utiču na javna preduzeća i privredna društva sa većinskim učešćem državnog kapitala koji vrše delatnosti od opšteg interesa tako što uređuju pojam javnog preduzeća, delatnosti od opšteg interesa koja obavljaju javna preduzeća, osnivanje, uslove za obavljanje delatnosti od opšteg interesa koje pravni subjekat mora da ispunjava, imovinu pravnog subjekta, organe javnog preduzeća, odnos i ovlašćenja osnivača, kao i regulatornu i kontrolnu funkciju Vlade, a u delu koji se odnosi na obavljanje delatnosti i na i druge pravne subjekte, kao što su privredno društvo sa većinskim učešćem privatnog kapitala ili preduzetnike.

Sadržana rešenja će vrlo izvesno uticati na efikasnije i ekonomičnije obavljanje delatnosti od opšteg interesa kroz profesionalizaciju menadžmenta i podizanje nivoa lične i profesionalne odgovornosti i kontrolu na republičkom i lokalnom nivou.

2. Kakve troškove će primena zakona stvoriti građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)

Predloženim zakonom neće se stvarati novi troškovi građanima i privredi, s obzirom da se sve promene i usaglašavanja osnivačkih akata javnih preduzeća, privrednih društava sa većinskim učešćem državnog kapitala i zavisnih društva kapitala, kao i njihovih unutrašnjih akata obavljaju u okviru redovnih nadležnosti osnivača i delatnosti javnih preduzeća, odnosno privrednih društava.

3. Da li su pozitivne posledice donošenja zakona takve da opravdavaju troškove koje će on stvoriti

Iako se donošenjem ovog zakona neće stvoriti dodatni troškovi budžetu Republike Srbije, budžetu autonomne pokrajine, budžetima lokalnih samouprava, građanima i privredi, pozitivne posledice donošenja zakona koje se ogledaju u profesionalizaciji rada javnih preduzeća, depolitizovanom postupku imenovanja direktora preko javnih konkursa, povećanju efikasnosti upravljanja i kontrole, javnosti rada i usklađivanja sa drugim, u međuvremenu osavremenjenim propisima, u potpunosti bi opravdali sve eventualne troškove.

4. Da li se zakonom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija

Ovim zakonom se stvara ambijent za transparentije, ekonomičnije i efikasnije poslovanje javnih preduzeća i stvara mogućnost za veću zainteresovanost privatnog sektora za uključivanje u obavljanje delatnosti od opšteg interesa, čime se podržava stvaranje novih privrednih subjekata, tržišna konkurencija i ekonomičnije obavljanje predmetnih delatnosti.

5. Da li su sve zainteresovane strane imale priliku da se izjasne o zakonu

Imajući u vidu da je u tekućoj regulatornoj reformi privatni sektor izrazio očekivanja da se izmeni i osavremeni regulativa obavljanja delatnosti od opšteg interesa uređenjem na tržišnim principima, da su osnivači postojećih javnih preduzeća Republika Srbija, autonomna pokrajina Vojvodina i jedinica lokalne samouprave, kao i da su notorna očekivanja građana da se delatnosti od opšteg interesa obavljaju efikasno i ekonomično smatramo da su očekivanja svih zainteresovanih strana obuhvaćena ovim zakonom.

6. Koje će se mere tokom primene zakona preduzeti da bi se ostvarilo ono što se donošenjem zakona namerava

Ovim zakonom se uvodi regulatorna i kontrolna funkcija Vlade, odnosno osnivača, kao i kontrolna funkcija javnosti. Obavezom dostavljanja godišnjeg programa poslovanja Vladi na saglasnost i tromesečnog izveštavanja ministarstva nadležnog za poslove finansija o realizaciji programa poslovanja i obaveze javnog objavljivanja programa poslovanja i izveštaje o realizaciji programa, uspostavlja se postupak za egzaktnu analizu efekata primene propisa, odnosno efikasnosti i ekonomičnosti poslovanja.

Ovaj zakon, kao novo rešenje uvodi i značajnu kontrolnu funkciju Vlade kroz mere privremene obustave transfera lokalnoj vlasti u slučaju da privredni subjekti čiji je osnivač ta lokalna vlast odstupa od politikom projektovanog rasta cena i zarada, a detaljno se utvrđuje za koje vrste akata i radnji privrednog subjekta Vlada, odnosno osnivač mora dati saglasnost.

Glavni efekat koji se očekuje od donošenja i primene ovog zakona jeste profesionalizacija uprave privrednih subjekata koji obavljaju delatnost od opšteg interesa, uvođenje modernih sistema upravljanja tim subjektima, te na taj način znatno poboljšanje rada privrednih subjekata, kako kroz kvalitet usluga i proizvoda, tako i kroz iznalaženje novih i savremenih procedura u radu, finansijskom poslovanju i upravljanju.

Propisivanje procedura izbora, razrešenja i uslova koji se moraju ispuniti predstavlja zaštitu sistema od volje pojedinca, bilo da je to ličnost ili grupa ljudi. Demokratiju štiti procedura, pa tako i privredu, a pogotovu onu koja građanima pruža osnovne životne usluge.

Dalji efekti koji se očekuju su uvođenje personalne odgovornosti u menadžmentu, kao i kontrola rada privrednih subjekata koji obavljaju delatnost od opšteg interesa, ne samo od strane Vlade, nego i od strane celokupne javnosti.

V. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za realizaciju ovog zakona nije potrebno obezbediti dodatna finansijska sredstva iz budžeta Republike Srbije.

VI. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Donošenje ovog zakona po hitnom postuku predlaže se u skladu sa članom 167. Poslovnika Narodne skupštine („Službeni glasnik RS”, broj 20/12-prečišćeni tekst) imajući u vidu da će se donošenjem ovog zakona poslovanje javnih preduzeća profesionalizovati čime će se uspostaviti i povećanje njihove efikasnosti i transparentnosti rada i rezultata.